

ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ МІЖ РОБОТОДАВЦЕМ ТА СЕЛЕКЦІОНЕРОМ У РАЗІ СТВОРЕННЯ СОРТУ РОСЛИН

Удовиченко С.М.

Державна установа «Донецька державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України»

Розглянуто особливості правових відносин між роботодавцем і селекціонером, якщо сорт рослин створено у зв'язку з виконанням трудового договору.

*трудоий договір, заявка на сорт, особисті немайнові права,
майнові права інтелектуальної власності*

Приєднання у 2006 році до Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин [1] підтвердило намір України до рішучих дій у сфері охорони прав селекціонерів. Усвідомлюючи важливість цього кроку, були внесені зміни до Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» [2], який регулює усі правовідносини, що виникають у зв'язку з набуттям, здійсненням та захистом прав інтелектуальної власності на сорти рослин.

Стаття 1 вказаного Закону зазначає, що автором сорту (селекціонером) є людина, яка безпосередньо вивела або виявила і поліпшила сорт, а роботодавцем - юридична або фізична особа, де (або у якої) працює селекціонер за трудовим договором. Тобто, автор і роботодавець знаходяться у трудових відносинах.

У цьому випадку при створенні сорту рослин слід керуватися Статтею 17 Закону [2], яка визначає, що «якщо сорт створено селекціонером у зв'язку з виконанням трудового договору чи договору про створення за замовленням з роботодавцем з використанням ноу-хау останнього, то в разі, якщо трудовим договором чи договором про створення за замовленням між роботодавцем і селекціонером не передбачено інше, право на подання заявки на сорт належить селекціонерові та роботодавцю спільно».

Слід зазначити, що трудовий договір чи договір про створення за замовленням має бути укладений у письмовій формі. У ньому мають бути відображені усі умови взаємовідносин роботодавця і селекціонера стосовно новоствореного сорту.

Якщо сторони подають заявку на сорт спільно, то у разі отримання

**ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
INTELLECTUAL PROPERTY ITEMS**

охоронних документів власниками сорту стають селекціонер і роботодавець. Схематично цей процес представлено на Рис.1.

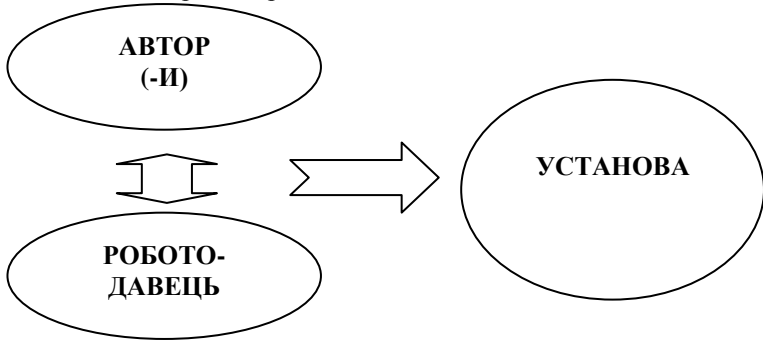

Рис. 1. Спільне подання Сторонами заявки на сорт

В наукових установах Національної академії аграрних наук найбільш розповсюдженою практикою є подання заявки роботодавцем. Отже, якщо між роботодавцем і селекціонером підписано трудовий договір або договір про створення за замовленням, де передбачено право на подання заявки тільки роботодавцю, то протягом 60 днів від дати отримання повідомлення від автора сорту роботодавець повинен подати до Установи заявку на сорт.

Процес подання заявки роботодавцем відображено на рис. 2.

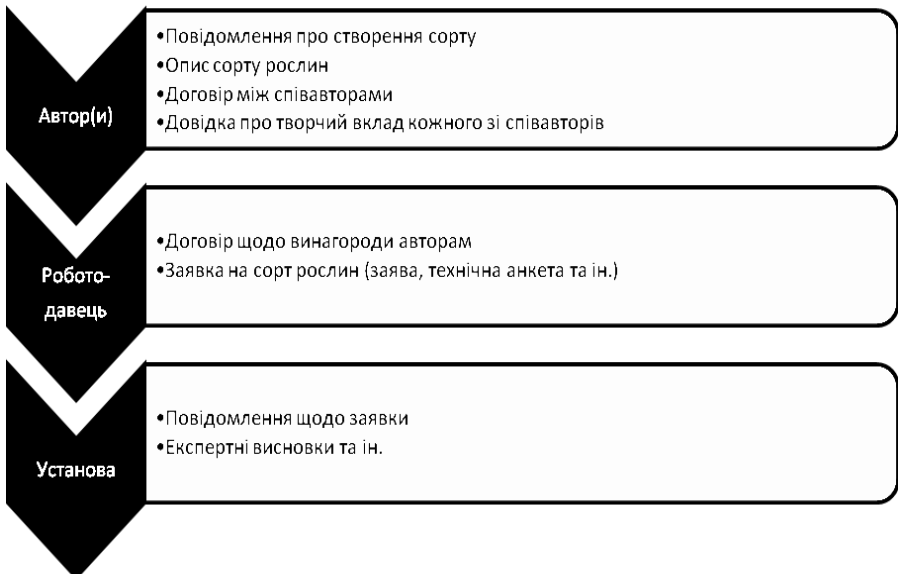

Рис. 2. Подання заявки на сорт Роботодавцем

Автор(-и) сорту надають роботодавцю у письмовому вигляді комплект документів: повідомлення про створення сорту, достатньо повний опис сорту, договір між співавторами та довідку про творчий вклад кожного зі співавторів у створенні сорту.

Роботодавець з автором(-ами) сорту укладає письмовий договір щодо розміру та умови виплати йому(їм) справедливої винагороди (роялті) відповідно до економічної цінності сорту та іншої його вигоди, а також формує заявку на сорт рослин та подає її до Українського інституту експертизи сортів рослин.

Якщо роботодавець у встановлений строк не подасть заявку на сорт чи більше чотирьох років не буде використовувати сорт, зберігаючи відомості про нього як конфіденційну інформацію, то право на подання заявки і одержання патенту переходить до автора(-ів) сорту, а за роботодавцем залишається переважне право на придбання невиключної ліцензії на використання сорту.

Існують умови, за якими роботодавець може не подавати заявку на сорт у встановлений термін:

- ✓ прийнято рішення про передачу права на подання заявки іншій особі;
- ✓ прийнято рішення про збереження відомостей про сорт як конфіденційної інформації або комерційної таємниці.

Після проведення формальної та кваліфікаційної експертизи та отриманні позитивних результатів роботодавцю видаються патент та свідоцтво про державну реєстрацію сорту рослин і він стає власником майнових прав інтелектуальної власності на сорт та майнових прав інтелектуальної власності на поширення сорту рослин, які закріплені у Ст.39 та 39-1 Закону [2].

Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин (Ст. 41 Закону [2]) починається з наступного дня після дати державної реєстрації права та закінчується в останній день:

- тридцять п'ятого календарного року, що починає відлік з 1 січня року, наступного за роком державної реєстрації цих прав, для сортів деревних та чагарникових культур і винограду;
- тридцятого календарного року, що починає відлік з 1 січня року, наступного за роком державної реєстрації цих прав, для всіх інших сортів.

Свої майнові права володільць патенту реалізує на власний розсуд, але при цьому не повинні порушуватися майнові права володільців патентів на інші сорти.

Право на поширення сорту рослин є дійсним з наступного дня з дати його державної реєстрації та діє безстроково за умови підтримки дії цього права.

Автор сорту отримує свідоцтво про авторство та набуває особисті немайнові права. Згідно Цивільного кодексу України (Ст. 423) [3] та Закону «Про охорону прав на сорти рослин» (ст. 37) [2] цього моменту автор сорту має право:

ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ INTELLECTUAL PROPERTY ITEMS

- на визнання себе творцем (автором);
- на одержання свідоцтва про авторство на сорт рослин;
- на пропонування назви створеного ним сорту;
- на перешкоджання будь-якому зазіханню на право інтелектуальної власності, яке здатне нанести шкоду честі або репутації творця;
- на перешкоджання іншим особам привласнювати та спотворювати його авторство,
- вимагати не розголошувати його ім'я і не зазначати його в публікаціях,
- вимагати зазначення свого імені під час використання сорту, якщо це практично можливо.

На відміну від майнових прав інтелектуальної власності на сорт особисті немайнові права не обмежуються строком дії охоронного документу. Вказані права не відчужуються, не передаються і діють безстроково.

Автор сорту також має право на відшкодування витрат за свою інтелектуальну працю, результатом якої став сорт рослин. Матеріальна зацікавленість та моральне задоволення будуть спонукати селекціонера створювати нові сорти, які стануть основою продовольчої безпеки держави.

Таким чином, дотримання вимог чинного законодавства дозволить запобігти непорозумінням між роботодавцем та селекціонером при оформленні прав інтелектуальної власності на новостворені сорти.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про приєднання України до Міжнародної Конвенції з охорони нових сортів рослин»: за станом на 02.08.2006 р. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=60-16>.
2. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин»: за станом на 09.12.2012 р. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3116-12>.
3. Цивільний кодекс України: за станом на 19.01.2013 р. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15>.

Рассмотрены особенности правовых отношений между работодателем и селекционером, если сорт растений создан в связи с выполнением трудового договора.

The features of the legal relationship between an employer and a breeder, if the plant variety created in connection with the contract have been considered.